

УДК 911.3

[https://doi.org/10.18524/2303-9914.2025.2\(47\).344764](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2025.2(47).344764)

Н. О. Пшемінський, аспірант

К. В. Коломієць, канд. геогр. наук, доцент

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,

кафедра економічної та соціальної географії і туризму,

Шампанський пров., 2, м. Одеса, 65015, Україна

¹ nazarpseminskij@stud.onu.edu.ua

² kolomiyets@onu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0003-1433-6966>

РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНЕ РАЙОНУВАННЯ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Стаття присвячена розробці рекреаційно-туристичного районування Вінницької області з метою оптимізації використання її туристично-рекреаційного потенціалу та сприяння сталому розвитку регіону. На основі певних критеріїв сформовано шість рекреаційно-туристичних районів. Запропоноване районування відображає реальні просторові відмінності попиту та пропозиції туристичних послуг і може слугувати основою для програм розвитку туризму у регіоні.

Ключові слова: рекреаційно-туристичне районування, рекреаційно-туристична діяльність, природні ресурси, інфраструктура туризму, туризм.

ВСТУП

Вінницька область, завдяки своєму географічному розташуванню в центральній частині України, має значний потенціал для розвитку різноманітних видів туризму та рекреації за рахунок численної кількості історико-культурних пам'яток, сприятливого клімату, природних ландшафтів та інших факторів. Оптимальну диференціацію території на рекреаційно-туристичні райони можна вважати одним із ключових інструментів планування та управління розвитком у будь-якому регіоні.

Незважаючи на постійну динаміку обсягу і зростання суспільного значення рекреаційно-туристичної діяльності, наявність унікальних ресурсів, туристична галузь Вінницької області все ще не повною мірою реалізує свій потенціал. Серед складнощів розвитку можна виділити нерівномірний розвиток туристичної інфраструктури, недостатнє маркетингове просування регіону, як на національному, так і на міжнародному рівнях, а також відсутність чіткого районування з урахуванням специфіки та потенціалу окремих районів. Виходячи з цього, актуальність дослідження рекреаційно-туристичного районування Вінниччини має важливе значення.

В перспективі проведення такого районування дасть можливість:

- удосконалити наявну стратегію розвитку туризму, яка розроблена на період до 2027 р. (Стратегія збалансованого розвитку, 2020);

- визначити спеціалізацію окремих районів з точки зору туристичних продуктів та послуг;
- оптимізувати використання історико-культурних та природних ресурсів з метою уникнення їх перенавантаження та виснаження;
- посилити туристичну привабливість регіону за рахунок унікальних позицій;
- сприяти збалансованому розвитку туризму, враховуючи соціальні, економічні та екологічні аспекти.

Зміна адміністративно-територіального устрою Вінницької області у 2020 році викликає необхідність у нових підходах до планування регіонального розвитку. Рекреаційно-туристичне районування Вінниччини сприятиме більш ефективному залученню інвестицій, створенню нових робочих місць та покращенню якості життя місцевого населення.

Роль рекреаційно-туристичного районування у розвитку туризму привернула увагу багатьох українських дослідників як: О. Бейдик, В. Мацола, О. Молнар, Н. Алешугіна, О. Любіцева, та ін. Питання рекреаційно-туристичного районування безпосередньо Вінниччини розглядались у працях І. Волошина, Д. Цесьців, О. Самборської, Г. Чернової.

Об'єктом дослідження є Вінницька область як елемент просторової структури рекреаційного комплексу України, *а предметом* – рекреаційно-туристський потенціал Вінницької області для формування рекреаційного комплексу цього регіону.

Метою дослідження є розробка науково обґрунтованого рекреаційно-туристичного районування Вінницької області з ціллю оптимізації використання її рекреаційно-туристичного потенціалу та сприяння сталому розвитку регіону. Для досягнення вищезазначеної мети слід виконати наступні завдання:

- визначити природні, історико-культурні та соціально-економічні ресурси області і оцінити сучасний стан туристичної інфраструктури та послуг;
- визначити методологічні підходи до районування за рахунок дослідження існуючих методик районування та визначити критерії і показники, які відповідають умовам Вінницької області;
- запропонувати методику районування регіону з обґрунтуванням методів та інструментів дослідження, а також, формулюванням алгоритму виділення рекреаційно-туристичних районів;
- надати рекомендації щодо майбутніх наукових досліджень в напрямку рекреаційно-туристичного районування та оцінки потенціалу регіону.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

У дослідженні використовується системний підхід до аналізу рекреаційно-туристичного потенціалу регіону, який передбачає комплексне вивчення природних, історико-культурних та соціально-економічних компонентів території на основі наукових досліджень та статистичної інформації. В процесі здій-

снення дослідження було використано застосовано комплекс різноманітних наукових методів. Метод *аналізу* використовувався при огляді літератури та детальному вивченні кожного компоненту рекреаційно-туристичного потенціалу області окремо. Для об'єднання отриманих даних з різних джерел з подальшим формуванням висновків щодо стану та перспектив розвитку туризму в регіоні використовувався метод синтезу. *Системний* метод було використано для побудови структури дослідження. *Картографічний* метод описаний в працях науковців Т. Дудун та С. Тітова (2017) було використано при формуванні нових районів. При розробці геоінформаційних картосхем було використано програмне забезпечення QGIS версії 3.40.11.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Вінницька область розташована у лісостеповій зоні центральної частини України та характеризується помірно-континентальним кліматом, що в свою чергу забезпечує сприятливі умови для розвитку сільського та екотуризму. Відсутність екстремальних погодних та кліматичних умов дають можливість для розвитку різних видів туризму протягом усього року (Maksymenko & Protasova, 2024).

Розгалужена та різноманітна гідрографічна мережа області, що включає понад 200 річок і приток з головними водними артеріями р. Південний Буг та р. Дністер визначають не тільки ландшафтний вигляд області, але і також є важливою основою для розвитку різних типів рекреаційної діяльності (Денисик, 2014; Реєстр річок, 2018).

Рельєф області є частиною Подільської та Придніпровської височин, який сформувався в результаті ерозійних процесів і характеризується хвилястою рівниною з ярами, балками та цікавими формами вивітрювання. Все це являється основою для розвитку зимових видів відпочинку, навчальних та пізнавальних екскурсій (Прус, 2014).

Ґрунти Вінниччини різноманітні, з перевагою чорноземів та меншою мірою опідзолених. Поєднання сприятливих кліматичних умов та родючих ґрунтів є перспективою для розвитку сільського господарства і відповідно агротуризму (Первачук, Чернявський & НаGREБЕЦЬКИЙ, 2014).

Вінницький край також багатий на історико-культурні ресурси. На території області обліковано велику кількість пам'яток архітектури, культури та історії, функціонує значна частина музеїв та проявлена фестивальна активність, що формують туристичний попит та являються частиною рекреаційних ресурсів регіону (Зінько, 2016).

Вінницька область активно розвиває свою туристичну інфраструктуру, спрямовану на забезпечення комфортного перебування гостей регіону та задоволення їхніх потреб. Сучасні готелі, розгалужена транспортна мережа та різноманітні заклади харчування формують основу для сталого розвитку туризму у Вінниці та області в цілому. У регіоні функціонує широкий спектр закладів

розміщення різних категорій: готелі міжнародного рівня, бутік-готелі та апарт-готелі, приватні садиби та агрооселі, хостели та бюджетні готелі. Також повноцінно розвинена транспортна система, яка дозволяє комфортно дістатися до будь-якого куточка регіону: залізничне та авіаційне сполучення, автомобільні дороги (Стратегія розвитку, 2023; Програма розвитку, 2020).

За Стафійчуком В. І. «районування може трактуватися в кількох аспектах: як метод виявлення параметрів, за якими здійснюється територіальна диференціація та інтеграція географічної оболонки або її частин; як схематичне відтворення цієї диференціації та інтеграції (схема районування); як діяльність, спрямована на раціональне використання природних ресурсів у відповідності із здійсненою територіальною диференціацією та інтеграцією. В загальних рисах районування може бути сформульоване як прийом географічного поділу території на основі певних ознак, що відображає розосередження в її межах того чи іншого явища» (Стафійчук, 2017). Рекреаційно-туристичне районування враховує можливості для спільних напрямів туристичного використання ресурсів та об'єктів певних територій, що об'єднані природними передумовами, просторовою організацією дестинацій та інфраструктурою. Серед принципів районування «конструктивність – мета районування, яка визначає вибір районоутворюючих ознак; об'єктивність, яка передбачає чіткість критеріїв; багатоаспектність, яка вимагає комплексного аналізу; ієрархічність – поділ території на різні таксони (регіони, райони, підрайони тощо)» (Стафійчук, 2017).

У соціально-економічному аспекті рекреаційно-туристичне районування проводиться із метою підвищення ефективності територіального планування, прогнозування та управління рекреаційними процесами. Тобто, головним завданням рекреаційно-туристичного районування є не лише відокремлення окремих районів, але й обов'язкове пояснення причин існування відмінностей між ними, пошук шляхів управління рекреаційними процесами, розробка стратегії розвитку рекреаційно-туристичного господарства.

На основі аналізу статистичної інформації було прийнято рішення сегментувати наявні рекреаційні ресурси відповідно до систематики рекреаційно-туристичної діяльності (РТД) за типами РТД. Дана сегментація передбачала виділення 5 типів рекреаційної діяльності: рекреаційно-лікувального, рекреаційно-оздоровчого, рекреаційно-спортивного, рекреаційно-пізнавального та рекреаційно-розважального (Топчієв, Яворська, Сич & Коломієць, 2022).

Для формування рекреаційно-туристичних районів в межах Вінницької області було обрано наступні критерії:

- щільність об'єктів РТД на одиницю площі. В результаті було визначено просторову концентрацією об'єктів певних типів РТД: засоби розміщення (бази відпочинку, готелі, садиби), купально-пляжна інфраструктура (пляжі, доступ до водойм), точки доступу до активностей (пункти прокату, старт/фініш водних маршрутів), об'єкти культури (музеї, події та фестивальні локації (Волошин, Матвійчук, Ненько, 2015), об'єкти природно-заповідного фонду. За

допомогою оцінки щільності об'єктів визначено, де зосереджено найбільше рекреаційних точок і де необхідно було виділити зони з високою концентрацією туристичних об'єктів. Для визначення таких зон була використана ядрова оцінка щільності, що яка використовується для визначення очікуваної кількості об'єктів на одиницю площі з використанням алгоритму згладжування. В результаті аналізу щільності було виділено райони з високою та низькою щільністю.

- Переважаючі типи рекреаційної діяльності. Визначення домінуючих типів на певній площі дозволило здійснити більш точну класифікацію районів. Кожен район з великою щільністю об'єктів рекреаційно-туристичної діяльності був оцінений по переважаючому типу діяльності, що дало змогу виділити спеціалізовані райони (наприклад, лікувальний) або змішані райони з різними видами туризму (табл. 1).

Таблиця 1

Спеціалізація рекреаційно-туристичних районів Вінницької області

№	Рекреаційно-туристичний район	Типи рекреаційно-туристичної діяльності
1	Вінницько-Ладизинський багатofункціональний рекреаційний район	Рекреаційно-лікувальний Рекреаційно-оздоровчий Рекреаційно-пізнавальний Рекреаційно-розважальний Рекреаційно-спортивний
2	Хмільницький лікувальний район	Рекреаційно-лікувальний Рекреаційно-оздоровчий Рекреаційно-пізнавальний Рекреаційно-спортивний
3	Подільсько-Дністровський пізнавально-оздоровчий район	Рекреаційно-оздоровчий Рекреаційно-пізнавальний Рекреаційно-спортивний
4	Барсько-Жмеринський оздоровчо-пізнавальний район	Рекреаційно-оздоровчий Рекреаційно-пізнавальний Рекреаційно-спортивний
5	Східний оздоровчо-пізнавальний район	Рекреаційно-пізнавальний Рекреаційно-оздоровчий Рекреаційно-спортивний
6	Південний пізнавальний район	Рекреаційно-пізнавальний Рекреаційно-оздоровчий Рекреаційно-спортивний

- Транспортна доступність. Для аналізу були використані ізохрони доступності для відстані 30–60 хвилин до ключових транспортних вузлів. В якості методичної основи було використано (Яновський & Матійчик, 2013).

- Інфраструктура і сервіс. До уваги були взяті наявність базових об'єктів в районах із великою щільністю об'єктів рекреаційно-туристичної діяльності: готелі, садиби, бази відпочинку, кемпінги, кафе/ресторани, прокати, облаштовані пляжі та ін. Райони з розвинутою інфраструктурою були визначені як ра-

йони з високим потенціалом для розвитку туризму та можливістю виділення їх в окремий рекреаційно-туристичний район.

- Наявність природних ресурсів. Оцінювалась наявність лісів та зелених зон, водойм та природоохоронних територій (природних пам'яток, заповідників, національних парків). Райони з великою концентрацією природних ресурсів були виділені як такі, що мають високий потенціал для розвитку еко-туризму.

В результаті оцінки рекреаційних ресурсів області за допомогою вищепри-саних критеріїв вдалось виділити шість розвинених та два недостатньо розви-нених рекреаційно-туристичні райони (рис. 1):

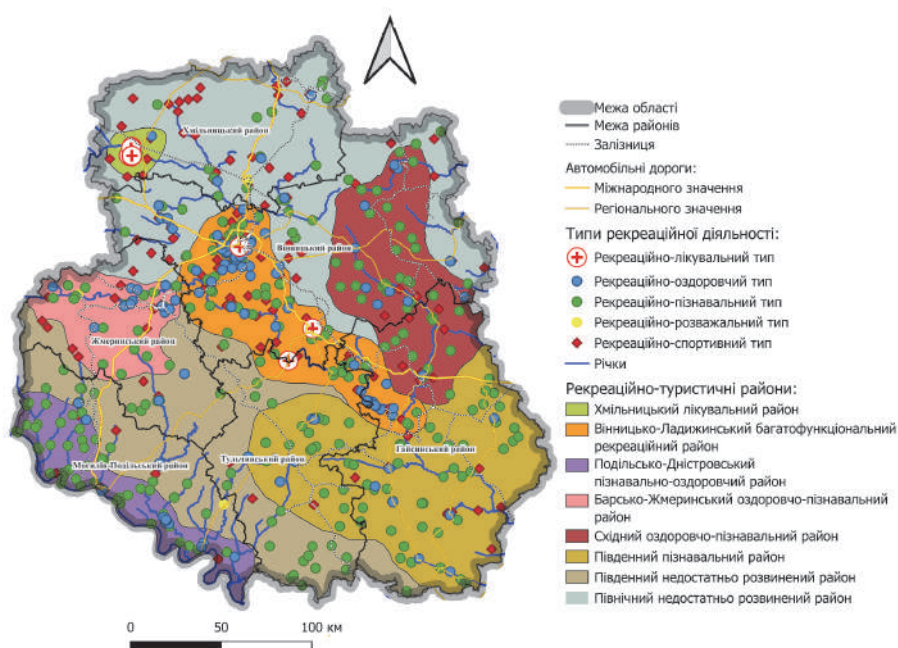

Рис. 1. Рекреаційно-туристичне районування Вінницької області (побудовано Пшемінським Н. О.).

- Вінницько-Ладжи́нський багатофункціональний рекреаційний район. Являється найбільш розвиненим районом із найвищою концентрацією різних типів об'єктів рекреаційно-туристичної діяльності, зокрема у м. Вінниця. Розвинена транспортна система та рекреаційна інфраструктура, значна кількість природних ресурсів створюють умови для підтримки та подальшому розвитку міського, спортивного, рекреаційного та екологічного туризму.

- Хмельницький лікувальний район. Характеризується наявністю мінеральних джерел, курортної інфраструктури, що має значний потенціал для по-

дальшого розвитку лікувального туризму. Однак, район має обмежену транспортну доступність, що може обмежувати приплив туристів.

- Подільсько-Дністровський пізнавально-оздоровчий район. Характеризується наявністю значної кількості об'єктів оздоровчого та пізнавального типу, а також великою мережею водних ресурсів (р. Дністер та її притоки), що сприяє розвитку екологічного туризму, рибальства, спортивного туризму (водні види спорту). Але район в свою чергу потребує вдосконалення інфраструктури для розміщення.

- Барсько-Жмеринський оздоровчо-пізнавальний район. Характеризується наявністю об'єктів оздоровчого та пізнавального типів діяльності, особливо виділяються природні заповідні зони та історичні пам'ятки. Дані ресурси дозволяють залучати туристів, зацікавлених в активному відпочинку та екологічному туризмі. Рівень розвитку інфраструктури та доступності потребує покращень.

- Східний оздоровчо-пізнавальний район. Virізняється наявністю природних ресурсів (лісові масиви, річки), що створює умови для розвитку пізнавального та екологічного туризму. Однак, район потребує вдосконалення транспортної доступності та розвитку туристичної інфраструктури.

- Південний пізнавальний район. Виділяється завдяки своїм унікальним природним пам'яткам, зокрема національний парк «Дністровський каньйон», що слугують основою для розвитку екологічного та пізнавального туризму. На сьогоднішній день район характеризується відносно невеликою кількістю рекреаційних об'єктів і слабким розвитком інфраструктури.

- Південний недостатньо розвинений район. В даному районі не має достатньої кількості рекреаційних об'єктів, має обмежену інфраструктуру та транспортну доступність. Однак, має великий потенціал завдяки наявності природних об'єктів для розвитку екотуризму, рибальства та пізнавального туризму.

- Північний недостатньо розвинений район. Займає північну частину області і також має обмежену кількість туристичних об'єктів та недостатньо розвинену інфраструктуру та транспортну доступність. Завдяки наявності лісових масивів та природоохоронних територій, є потенціал для розвитку екотуризму.

ВИСНОВКИ

На основі виділених критеріїв сформовано шість рекреаційно-туристичних районів: Вінницько-Ладизинський багатофункціональний рекреаційний, Хмельницький лікувальний, Подільсько-Дністровський пізнавально-оздоровчий, Барсько-Жмеринський оздоровчо-пізнавальний, Східний оздоровчо-пізнавальний та Південний пізнавальний. Таке районування відображає реальні просторові відмінності попиту та пропозиції туристичних послуг і може слугувати основою для програм розвитку туризму у регіоні.

Вінницько-Ладизинський багатофункціональний рекреаційний район має найвищу щільність різних об'єктів РТД, найкращу транспортну доступність і найрозвинутішу інфраструктуру. Таке поєднання створює синергію між міським, подієвим і оздоровчим туризмом, формуючи ключову точку зростання для всієї області.

Хмільницький лікувальний район завдяки радоновим водам та розвинутій санаторній мережі зберігає чітку лікувально-оздоровчу спеціалізацію. Для подальшого розвитку слід підвищити якість і кількість супутніх сервісів поза межами курорту та покращити транспортну доступність.

Подільсько-Дністровський пізнавально-оздоровчий район завдяки унікальним природним ресурсам (р. Дністер, її притоки та привабливий ландшафт) має потенціал для розвитку рибальства, сплавів та пізнавально-оздоровчого туризму.

Барсько-Жмеринський оздоровчо-пізнавальний, Східний оздоровчо-пізнавальний та Південний пізнавальний райони мають значні масштаби природних ресурсів (лісові масиви, об'єкти природно-заповідного фонду), що являється основою для розвитку оздоровчо-пізнавального туризму. Проте, дані райони потребують впровадження базової інфраструктури та сервісу і покращення транспортної доступності.

Північний та Південний недостатньо розвинені райони завдяки природним ресурсам мають потенціал для розвитку екологічного туризму, пізнавального туризму та рибальства. Однак, для забезпечення розвитку даних районів необхідно покращити транспортну доступність та інфраструктуру.

Запропоноване рекреаційно-туристичне районування може бути використане при формуванні стратегії розвитку туризму у Вінницькій області, як просторовий інструмент розподілення інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Войнаровський А. В., Гальчак С. Д., Гусев С. О. Пам'ятки історії та культури Вінницької області / Вінниц. обл. держ. адмін., Вінниц. обл. рада, Вінниц. міська рада, Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського, Обл. роб. група тому Зводу пам'яток історії та культури Вінницької області. Вінниця, 2016. 224 с.

Волошин І. М., Матвійчук Л. Ю., Ненько К. В. Туристичні ресурси України з атласом туристичних мандрівок : довід. вид. Львів : ЛДУФК, 2015. 437 с.

Гавриков Ю. С. Реєстр річок Вінницької області. Вінниця : Басейн. упр. вод. ресурсів р. Південний Буг, 2018. 28 с.

Денисик Г. І. Сучасні ландшафти заплави Південного Бугу та їх раціональне використання. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Географія*. 2014. Вип. 26. С. 5–11.

Денисик Г. І., Мудрак Г. В. Унікальні ландшафти Середнього Придністер'я. Вінниця : Вінниц. обл. друк., 2014. 258 с.

Дудун Т. В., Тітова С. В. Географічні карти та картографічний метод дослідження. Київ, 2017. 150 с.

Масляк П. О. Рекреаційна географія. Київ : Знання, 2008. 343 с.

Первачук М. В., Чернявський Л. М., Нагребецький М. І. Оцінка агроекологічного стану ґрунтів Вінницької області. *Сільське господарство та лісівництво*. Вінниця : ВНАУ, 2015. Вип. 1. С. 114–124.

Принципи і методи кваліметричної оцінки рекреаційно-туристичного потенціалу / О. Г. Топчієв, В. А. Сич, В. В. Яворська, К. В. Коломієць. *Вісник Одеського національного університету. Географічні та геологічні науки*. 2022. Т. 27, вип. 1(40). С. 114–129. [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2022.1\(40\).257537](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2022.1(40).257537)

- Програма розвитку туризму у Вінницькій області на 2021–2027 роки / Вінницька обласна адміністрація. 2020. URL: <https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/ogoloshenia/programa-turizm2020.pdf>
- Прус Д. Рекреаційні комплекси Вінницької області. *Студентський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. 2014. Вип. 34. С. 142–145.
- Стафійчук В. І. Рекреологія : навч. посіб. Херсон : Олді-Плюс, 2017. 428 с.
- Стратегія збалансованого регіонального розвитку Вінницької області на період до 2027 року. 2020. URL: <https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/strategy2027.pdf> (дата звернення: 2 вересня 2025 р.).
- Стратегія розвитку туризму міста Вінниці до 2030 року. 2020. URL: <https://vmr.gov.ua/media/%D0%94%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%94%D0%9C%D0%9C%D1%82%D0%A2%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83%20%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0%20%D0%92%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%202030%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf> (дата звернення: 2 вересня 2025 р.).
- Яновський П. О., Матійчук О. М. Оцінка доступності пасажирського транспорту на регіональному рівні. *Науковий вісник технологій*. 2013. Вип. 3(19). С. 345–348.
- Maksymenko N. V., Protasova O. S. Comparative assessment of the climatic comfort of Ukrainian regions for the development of recreation and tourism. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series Ecology*. 2024. Iss. 30. P. 6–25. <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2024-30-01>
- Samborska O. Tourist and recreational opportunities of Vinnytsia region in the context of Ukrainian modern tourism development. *Journal of Environmental Management and Tourism*. 2021. [S. I.], vol. 12, no. 6. P. 1634–1644. [https://doi.org/10.14505/jemt.12.6\(54\).19](https://doi.org/10.14505/jemt.12.6(54).19)

REFERENCES

- Voinarovskiy, A. V., Halchak, S. D., & Husiev, S. O. (2016). *Pamiatky istorii ta kultury Vinnytskoi oblasti* [Monuments of the history and culture of Vinnytsia Oblast] (224 p.). Vinnytsia. [in Ukrainian].
- Voloshyn, I. M., Matviichuk, L. Yu., & Nenko, K. V. (2015). *Turystychni resursy Ukrainy z atlasom turystychnykh mandrivok* [Tourist resources of Ukraine with an atlas of tourist trips] (437 p.). Lviv: LDUFK. [in Ukrainian].
- Havrykov, Yu. S. (2018). *Reiestr richok Vinnytskoi oblasti* [Register of rivers of Vinnytsia region] (28 p.). Vinnytsia: Baseinove upravlinnia vodnykh resursiv richky Pivdennyi Buh. [in Ukrainian].
- Denysyk, H. I. (2014). Suchasni landshafty zaplavy Pivdennoho Buhu ta yikh ratsionalne vykorystannia [Modern floodplain landscapes of the Southern Bug and their rational use]. *Scientific Notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Geography Sciences*, (26), 5–11. [in Ukrainian].
- Denysyk, H. I., & Mudrak, H. V. (2014). *Unikalni landshafty Serechnoho Prydnistria* [Unique landscapes of the Middle Dniester] (258 p.). Vinnytsia: Vinnytska oblasna drukarnia. [in Ukrainian].
- Dudun, T. V., & Titova, S. V. (2017). *Heohrafichni karty ta kartohrafichni metod doslidzhennia* [Geographic maps and the cartographic research method] (150 p.). Kyiv. [in Ukrainian].
- Masliak, P. O. (2003). *Rekreasiina heohrafiia* [Recreational geography] (343 p.). Kyiv: Znannia. [in Ukrainian].
- Pervachuk, M. V., Cherniavskiy, L. M., & Nahrebetskiy, M. I. (2015). Otsinka ahroekologichnoho stanu gruntiv Vinnytskoi oblasti [Assessment of the agro-ecological state of soils in Vinnytsia Oblast]. *Agriculture and Forestry*, (1), 114–124. [in Ukrainian].
- Topchiiev, O. H., Sych, V. A., Yavorska, V. V., & Kolomiets, K. V. (2022). Pryntsypy i metody kvalimetrychnoi otsinky rekreasiino-turystychnoho potentsialu [Principles and methods of qualimetric assessment of recreational-tourism potential]. *Odesa National University Herald. Geography and Geology*, 27(1(40)), 114–129. [https://doi.org/10.18524/2303-9914.2022.1\(40\).257537](https://doi.org/10.18524/2303-9914.2022.1(40).257537) [in Ukrainian].
- Prohrama rozvytku turyzmu u Vinnytskii oblasti na 202101502027 roky [Program of tourism development in Vinnytsia Oblast for 2021–2027]. (2020). <https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/ogoloshenia/programa-turizm2020.pdf>
- Prus, D. (2014). Rekreasiini kompleksi Vinnytskoi oblasti [Recreational complexes of Vinnytsia Oblast]. *Student's Scientific Bulletin of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University*, (34), 142–145. [in Ukrainian].
- Stafichuk, V. I. (2017). *Rekrealohiia* [Recreology] (428 p.). Kherson: Oldi-Plus. [in Ukrainian].

Stratehiia zbalansovanoho rehionalnoho rozvytku Vinnytskoi oblasti na period do 2027 roku [Strategy for balanced regional development of Vinnytsia Oblast until 2027]. (2020). Retrieved September 02, 2025, from <https://www.vin.gov.ua/images/doc/vin/ODA/strategy/strategy2027.pdf> [in Ukrainian].

Stratehiia rozvytku turyzmu mista Vinnytsi do 2030 roku [Tourism development strategy of the city of Vinnytsia until 2030]. (2020). Retrieved September 02, 2025, from <https://vmr.gov.ua/media/%D0%94%D0%B5%D0%BF%D0%B0%D1%80%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/%D0%94%D0%9C%D0%9C%D1%82%D0%A2/%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC%D1%83%20%D0%BC%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B0%20%D0%92%D1%96%D0%BD%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%202030%20%D1%80%D0%BE%D0%BA%D1%83.pdf> [in Ukrainian].

Yanovskyi, P. O., & Matiichyk, O. M. (2013). Otsinka dostupnosti pasazhyrskoho transportu na rehionalnomu rivni [Assessment of passenger transport accessibility at the regional level]. *Naukoiemni Tekhnolohii*, (3(19)), 345–348. [in Ukrainian].

Makymenko N. V., & Protasova, O. S. (2024). Comparative assessment of the climatic comfort of Ukrainian regions for the development of recreation and tourism. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series Ecology*, (30), 6–25. <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2024-30-01>

Samborska, O. (2021). Tourist and recreational opportunities of Vinnytsia region in the context of Ukrainian modern tourism development. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 12(6), 1634–1644. [https://doi.org/10.14505/jemt.12.6\(54\).19](https://doi.org/10.14505/jemt.12.6(54).19).

Стаття надійшла 12.10.2025 р.

N. O. Psheminskyi

K. V. Kolomiyets

Odesa I. I. Mechnikov National University

Department of Economic and Social Geography and Tourism,

2 Shampanskyi Ln, Odesa, 65015, Ukraine

nazarpseminskij@stud.onu.edu.ua

RECREATIONAL AND TOURIST ZONING OF VINNYTSIA REGION

Abstract

Problem Statement and Purpose. The article is devoted to developing recreational-tourism zoning for the Vinnytsia region with the aim of optimizing the use of its tourism-recreational potential and fostering the region's sustainable development. It examines the natural, cultural, and socio-economic factors that shape the potential for tourism development in each of the region's districts.

Data & Methods. The study employs a systems approach to analyzing the region's recreational and tourism potential, which involves a comprehensive examination of the territory's natural, historical-cultural, and socio-economic components based on scholarly research and statistical data. A range of scientific methods was applied. The method of analysis was used for the literature review and for the detailed examination of each component of the region's recreational-tourism potential separately. To integrate data obtained from different sources and to draw conclusions regarding the current state and prospects for tourism development in the region, the method of synthesis was employed. The systematic method was used to structure the research. The cartographic method, as described in the works of T. Dudun and S. Titov, was

applied in delineating the new districts. For the development of geo-informational map schemes, QGIS software version 3.40.11 was used.

Results. Vinnytsia oblast is located in the forest-steppe zone of central Ukraine and is characterized by a temperate continental climate, which provides favorable conditions for the development of rural tourism and ecotourism. The absence of extreme weather and climatic conditions enables year-round development of various types of tourism. The region's extensive and diverse hydrographic network – including more than 200 rivers and tributaries, with the Southern Bug and the Dniester as the main water arteries – not only shapes its landscape, but also forms a key basis for multiple types of recreational activities. The relief is part of the Podolian and Dnieper Uplands, formed by erosional processes and characterized by an undulating plain with ravines, gullies, and notable weathering forms. All this underpins winter recreation as well as educational and interpretive excursions. Vinnytsia oblast is actively developing its tourism infrastructure to ensure a comfortable stay for residents and visitors and to meet their needs. Based on selected criteria, a decision was made to segment existing recreational resources according to the systematics of recreational and tourism activities by activity types. As a result of evaluating the region's recreational resources using the above criteria, six developed and two underdeveloped districts were identified. The proposed recreational and tourist zoning can be used in the formation of a tourism development strategy in Vinnytsia region as a spatial tool for distributing investments.

Keywords: recreational-tourism zoning, recreational-tourism activities, natural resources, tourism infrastructure, tourism.